

ORTAÖĞRETİM 9. SINIF MEB COĞRAFYA DERS KİTAPLARININ NİTELİĞİ HAKKINDA ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Fazlı SOLMAZ, Abdulkadir UZUNÖZ

KTÜ, Fatih Eğitim Fakültesi, OSA Bölümü, Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı, Trabzon.

Erol TOP

MEB, Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi, Ereğli, Zonguldak.

Özet

Bu araştırmada ortaöğretim dokuzuncu sınıf coğrafya ders kitapları incelenmiş, uygulanan anket çalışmaları ile coğrafya öğretmenlerinin okuttukları dokuzuncu sınıf coğrafya ders kitapları hakkındaki öğretmen görüşleri tespit edilmiş ve yorumlanmıştır. Ders kitapları; eğitim ve öğretimin sistemli bir şekilde sunulabilmesi için öğretmenlerimize ve öğrencilerimize öğretim aracı niteliğindeki, önemli bir materyaldir. Ders kitapları okullarımızda başvurulan tek ve en önemli kaynaktır. Bu durum, ders kitaplarının daha nitelikli ve daha kaliteli hazırlanmasını zorunlu hale getirmektedir.

Genel olarak ders kitaplarına baktığımızda içerik, tasarım, sinama, dil ve anlatım ile fiziksel açıdan eksikliklerinin bulunduğunu görmekteyiz. Araştırmamızın içeriğini oluşturan dokuzuncu sınıf coğrafya ders kitapları öğretmen açısından bekleneni verememektedir. Ayrıca çağdaş ders kitapları ölçütlerini tam olarak karşılayacak nitelikte olmadıkları görülmüştür.

Çalışmanın bir bölümünde ders kitaplarının eğitim ve öğretim açısından yeri ve önemi belirtilirken, çalışmanın esasını dokuzuncu sınıf coğrafya ders kitaplarını incelemek için kullanılan sekiz bölümden oluşan öğretmen anket formunun değerlendirilmesi oluşturmaktadır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda dokuzuncu sınıf coğrafya ders kitaplarının belirli yönlerden eksiklerinin olduğu, öğretmenlerin de bu durumun farkında oldukları söylenebilir. Ders kitaplarının önemli bir eğitim ve öğretim aracı olarak kabul edildiği ülkemizde daha nitelikli, daha kaliteli kitaplar yazılması hem öğrencinin derse ilgisini arttıracak hem de eğitimdeki başarıyı olumlu yönde etkileyecektir. Bu bilgiler doğrultusunda coğrafya öğretmenleri, ders kitabı yazarları, yayınevleri ile MEB ve alanda araştırma yapacaklara önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Ders kitabı incelemesi, Coğrafya, Coğrafya Ders Kitabı, Coğrafya Eğitimi, Ortaöğretim, Değerlendirme*

EVALUATION OF TEACHERS' IDEAS CONCERNING ABOUT QUALITATIVE OF SECONDARY EDUCATION 9th GRADE GEOGRAPHY COURSEBOOKS

Abstract

In this research, 9th grade secondary school evaluated pupils' geography coursebook has been analysed and the teachers' opinions about the coursebooks they teach have been determined and interpreted the coursebooks are important materials which are teaching material for both the teachers and the pupils so that education and teaching can be implemented systematically still coursebooks are the sole and the most important resource which is made use of in our schools. This case makes it necessary that the coursebooks should be prepared more qualifiedly.

Generally, when we examine the coursebooks, we can easily notice that there are important deficiencies. The ninth grade geography coursebook which is the subject of our research can not meet the expectations of the teachers and is not qualified enough to meet the contemporary coursebook criteria.

While the importance of the coursebooks is dealt with educational and teaching point of view in one part, the evaluation of teacher inquiry form consisting of eight sections in order to analyse the ninth grade coursebook makes the major part of this study.

As a result of the research, it can be said that there are some missing parts and the teachers are aware of them. More qualifiedly-prepared coursebooks will both increase the students' attention and affect the success in education positively in our country where coursebooks are regarded as an important teaching material tool. In the light of this findings, the geography teachers make suggestions to coursebook writers, publishers, National Educational Ministry and those who will make research in this field.

Key words: *The analysis of the coursebook, geography, geography coursebook, geography education, secondary education, evaluation.*

1. Giriş

Ders kitapları ile ilgili yapılan araştırma sonuçlarına göre; öğrencilerin büyük bir kısmının bütün bilgilerin kaynağı olarak ders kitabını gördükleri ve ders kitabını bütün bilimlerin kendisinde tecrübe edilebileceği bir araç olarak algıladıkları; hatta öğrenci velilerinin bile ders kitaplarını öğretimin merkezine koydukları ve ders kitaplarını öğrenci ödevlerinde kullanılmadığı takdirde velilerin bu duruma tepki gösterdiklerini tespit edilmiştir (1).

Ülkemizde ders kitapları Talim ve Terbiye Kurulu'nun belirlediği genel ölçütlerle göre değerlendirilmesine rağmen bu konuda somut kriterlerin eksikliği çeşitli sorunlara yol açmaktadır. Yapılan program değişiklikleri de göz önünde bulundurulursa, yeni hazırlanacak olan ders kitaplarının yapılan bu araştırmaların ışığında belli kriterlere sahip olması gerekmektedir.

Ders kitapları öğretmen ve öğrencilerin kullandıkları ortak bir araçtır. Öğrencilerin derse hazırlıklı gelebilmesi, geniş bilgilere özet halde ulaşabilmesi, ödev ve grup çalışmalarında ortak kullanılabilmesi gibi imkânlar sağlayabilmektedir (2). Ders kitaplarını diğer kitaplardan ayıran belirgin özellikler; bransa yönelik olmaları, bilgilerin sistemli bir şekilde sunulması, öğrenci seviyesine uygunluk ve içerikte yer alan konuların programı ile sınırlandırılmış olmalarıdır. Öğretmenler için ders kitaplarının ayrı bir önemi vardır.

Öncelikle ders kitapları yürürlükte olan programlarının birinci elden öğretmenlere sunulduğu bir kaynaktır. Öğretmenler programının konu sıralamasını ve dersin işlenişinde kullanılabilecek farklı öğretim etkinliklerini belirlerken bu kaynaklardan yararlanmaktalar (3).

Öğrencilerin, müfredat programı ile hedeflenen niteliklere ulaşmasını sağlama da en önemli vasıta olan ders kitapları, eğitim-öğretim sürecinde yer alan görsel araçlar içinde en fazla kullanılanıdır (4). Bu nedenle sosyal bilimler eğitimi için hazırlanan programları, daima bu programlara paralel hazırlanmış ders kitapları ile desteklenmektedir.

Türkiye’de ders kitaplarının hazırlanmasında yıllardır çeşitli süreçlerden geçilmiştir. 1949 yılına kadar ders kitaplarının hazırlanmasını üstlenen MEB, 1946–1973 yılları arasında özel sektöre, ders kitabı hazırlama yetkisini vermiş ve bu tarihler arasında özel sektör MEB’in belirlediği nitelikler doğrultusunda çalışmalarını sürdürmüştür. 1962–1968 yılları arasında ise sınıflarda birden fazla ders kitabı kullanma uygulaması, deneme okullarında test edilmiş ve sonra bu uygulamadan vazgeçilmiştir (5). 1973–1991 yılları arasında MEB ders kitabı hazırlama işlemini tek başına yürütmüş, 1991’de “Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği” ile özel sektöre tekrar izin verilmiştir (6). 1995’de Talim ve Terbiye Kurulunun, “Kitapların Hazırlanması ve incelenmesi ile ilgili Esas ve Usuller” kararı ile ders kitaplarının; 1) Konuların işlenişi, 2) Dil özellikleri ve imla kuralları, 3) Görsel düzen, 4) Hazırlık ve değerlendirme çalışmaları olmak üzere dört ana başlık altında incelenmesine karar verilmiştir (7,8).

Bu çalışma ile dokuzuncu sınıf coğrafya ders kitaplarındaki mevcut durum ve kitaplarla ilgili karşılaşılan çeşitli sorunlar öğretmen görüşleri alınarak, ortaya konmaya çalışılmıştır. Kitaplar çeşitli yönleriyle incelenmiş, bunlarla ilgili değerlendirmeler yapılmış, eksiklikler üzerinde durulmuş ve gerek açıklamalarla birlikte gerekse sonuç ve öneriler bölümünde çözüme ilişkin öneriler ortaya konmuştur. Araştırmaya kaynaklık etmesi açısından öğretmen anketleri yapılmıştır. Anket sonuçları grafikler yardımıyla istatistikî olarak ifade edilmiş, her bir anket sorusu açıklanmaya çalışılmıştır. Yine aynı şekilde konu ile ilgili daha önce yapılmış çeşitli çalışmalar incelenerek fikir edinilmiş ve bu fikirler doğrultusunda çalışmaya yön verilmiştir.

Araştırmanın Problemi

Ortaöğretim Dokuzuncu Sınıf Coğrafya Ders Kitaplarının Niteliği Hakkında Öğ-

retmen Görüşleri Nelerdir?

Yukarıda ifade edilen genel amaç doğrultusunda dokuzuncu sınıf coğrafya ders kitaplarında, aşağıdaki alt problemlere yanıtlar aranmıştır:

1. Kazanımlar – içerik ilişkisi açısından öğretmen görüşleri nelerdir?
2. Eğitim durumu açısından öğretmen görüşleri nelerdir?
3. Sınama durumu (Değerlendirme) açısından öğretmen görüşleri nelerdir?
4. Bilimsel içerik açısından öğretmen görüşleri nelerdir?
5. Dil ve anlatım açısından öğretmen görüşleri nelerdir?
6. Tasarımı açısından öğretmen görüşleri nelerdir?
7. Fiziksel yapı ve bölümler açısından öğretmen görüşleri nelerdir?
8. Öğretmen tutumları nelerdir?

Araştırmanın Evreni Ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Zonguldak ili merkez ve ilçelerinde, toplam 62 lisede dokuzuncu sınıflarda görev yapan Coğrafya öğretmenleri oluşturmaktadır. Dokuzuncu sınıflarda görev yapan 76 coğrafya öğretmeninden 57 öğretmene ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan coğrafya öğretmenlerine okuttukları dokuzuncu sınıf coğrafya ders kitabını hazırlanan likert tipi ankete göre değerlendirmeleri istenmiştir. Ankete katılan coğrafya öğretmenleriyle araştırmacı bizzat kendisi görüşmüştür. Daha çok ilgili öğretmenler gönüllülük esasına dayalı olarak soruları yanıtladıkları için uygulanan anketin geçerliliğinin yüksek olduğu söylenebilir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin profilleri aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak 5'li likert tipi anket formu düzenlenmiştir. Bu anket formunda dokuzuncu sınıf coğrafya ders kitabıyla ilgili olarak aşağıdaki ana başlıklara yer verilmiştir. Bu maddelere göre ölçek geliştirilmiş ve bu maddelere göre yanıtlar beklenmiştir.

Güvenilirlik Analizi

Bu araştırmada, ölçeklerin güvenilirliğinin saptanmasında literatürdeki benzer çalışmalar da göz önünde bulundurularak en popüler güvenilirlik ölçümü olarak kabul edilen Cronbach Alpha Katsayısı kullanılmıştır. Ölçme araçları için güvenilirlik düzeyi ($\alpha=0.70$) olarak kabul edilmekle birlikte $0.60 < \alpha < 0.80$ özellikle sosyal bilimler için oldukça güvenilir bir düzey olarak kabul görülmektedir (9). Anketin güvenilirlik katsayısı tüm ölçeğe ait $\alpha = 0.93$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin isteneni gerçekleştirme-de güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir. Ölçeğin bütün olarak güvenilirlik analizi-

nin yanı sıra, ölçekte bulunan sekiz alt boyutun her birinin de güvenilirliği ayrı ayrı hesaplanmıştır. Buna göre ölçüğe ait alt boyutların güvenilirlik katsayılarının 0.92 ile 0.94 arasında değiştiği görülmektedir. Buna göre, her bir alt boyutun da güvenilir olduğu söylenebilir.

Geçerlilik Analizi

Geçerlilik, bir ölçme aracıyla ölçülmek istenilen bir özelliği, bir başka özellik ile karıştırmadan doğru ölçebilme derecesidir. Geçerlilik, bir ölçme aracının geliştirildiği konuda amaca yönelik olmasıdır. En sık kullanılan geçerlilik ölçütleri, kapsam, bağlantılı geçerlik, ölçüt bağlantılı geçerlik, yapı bağlantılı geçerlik ve görünüş geçerliliğidir (10). Bu çalışmada bunlardan görünüş geçerliliği ile kapsam geçerliliği üzerinde durulmuş ve bunu sağlamak için TTKB uzmanları, alan uzmanları ve öğretmenlerin görüşlerinden yararlanılmıştır. Böylece anket formu 5’li likert tipinde 66 madde olarak son şeklini almıştır.

Verilerin Toplanması

Üzerinde araştırma yapılacak konunun belirlenmesinden sonra alan araştırması yapılarak tez önerisi hazırlanmış, daha sonra araştırmada veri toplama amacıyla kullanılacak Talim ve Terbiye Kurulu’nca M.E.B.’in resmi liselerinde okutulmasına izin verilmiş, dokuzuncu sınıf Coğrafya ders kitaplarına göre tam yapılandırılmış anket formu, uzman görüşleri dikkate alınarak oluşturulmuştur. Anket formu için ön çalışma yapılmış ve bu ön çalışmanın sonunda gerekli görülen belli değişiklikler yapılarak asıl çalışma ortaya konulmuştur. Sorular yönlendirmeden uzak tutulmuştur. Örneğin ön çalışmada yer alan “Konuları açıklamak için yeterince örnek verilmiş midir?” Sorusu: “Konuları açıklamak için yeterince örnek verilmiştir” şekline dönüştürülmüştür. Çalışma ile ilgili araştırma önerisinin enstitü yönetim kurulu tarafından kabul edilmesinden sonra, yapacağımız uygulamalar için İl Milli Eğitim Müdürlüğü’ne başvurulmuş, on beş gün gibi bir beklemenin sonunda, izin alınabilmiş, sonra çalışmalara başlanmıştır.

Araştırmada 2008-2009 eğitim ve öğretim yılında okutulan dokuzuncu sınıf coğrafya ders kitaplarının değerlendirilmesi yapılmış, veri toplama aracı olarak tam yapılandırılmış anket formu kullanılmıştır.

Kullanılan inceleme formu; http://members.comu.edu.tr/eyolcu/kitap_inceleme.doc web sitesi ve çalışmalarından derlenmiştir (11). Anket formu literatür taramasına dayalı olarak araştırmada belirtilen amaçları ortaya çıkaracak şekilde hazırlanmıştır. Tam yapılandırılmış anket formu 57 coğrafya öğretmene uygulanmıştır. Öğretmenlere toplam 66 sorunun yöneltildiği tam yapılandırılmış anket formu; kimlik bilgileri belirtilmeksizin belli başlı kişisel bilgileri ile ders kitabının değerlendirilmesinden oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Katılımcılar için hazırlanan anket formu 5'li likert tipinde hazırlanarak, araştırmadan daha sağlıklı sonuçlar çıkması sağlanmıştır. Elde edilen veriler kodlanarak Microsoft Excel programına yüklenmiştir. Verilerin analizinde SPSS 11,5 paket programı kullanılmıştır. Anket formundan elde edilen veriler, yüzdeler şeklinde özetlenmiştir. Anketteki her maddenin ayrıca aritmetik ortalaması alınmıştır. Uygulamanın sonucu tablo şeklinde hazırlanarak her sorunun altına tablolar yerleştirilmiş ve ayrıca yorumlar yapılmıştır.

2. Bulgular ve Yorum

Bu çalışmada coğrafya öğretmenlerinin 9. Sınıf coğrafya ders kitabı hakkındaki görüşleri incelenmeye çalışılmıştır.

Tablo 6. Öğretmenlerin 'Kazanım İçerik İlişkisi' Alt Problemine Ait Görüşlerinin Betimsel Analizi

Kazanım-İçerik İlişkisi	%	1	2	3	4	5	\bar{X}
1. İçerik, kazanım alanlarına göre düzenlenmiştir.	%	5,2	8,6	53,4	31,0	0,0	3,12
2. Kitapta, öğrenme alanlarının ağırlığı, programdaki ağırlıklarına uygundur.	%	6,9	25,9	41,4	24,1	0,0	2,84
3. Öğrenme ilkelerine uygun bir düzenlemeye gidilmiştir.	%	5,3	10,5	42,1	38,6	3,5	3,24
4. İlişkili olduğu alan ve derslerle bağlantısı kurulmuştur.	%	1,8	22,8	40,4	33,3	1,8	3,10
5. Konuları açıklamak için yeterince örnek verilmiştir.	%	5,3	43,9	28,1	15,8	7,0	2,75
6. İçerik öğrenciyi daha çok öğrenmeye, araştırmaya, başka kaynaklara başvurmaya teşvik edecek şekilde düzenlenmiştir.	%	10,5	15,8	29,8	33,3	10,5	3,17
7. Öğrenme alanlarının sonunda özetler mevcuttur.	%	24,6	43,9	22,8	8,8	0,0	2,15
8. Kitap içindeki bilgiler günceldir.	%	8,8	12,3	29,8	45,6	3,5	3,22
9. Yapılan özetler metinde verilmek istenen bilgileri vansıtıyor.	%	12,3	29,8	36,8	19,3	1,8	2,68
Boyut Ortalaması							2,91

Anketten elde edilen veriler SPSS 11,5 For Windows adlı Paket Program kullanılarak yorumlanmıştır. Burada (\bar{X}) madde ortalamasını (N) kişi sayısını (%) yüzde oranlarını göstermektedir. Madde ortalaması 5'e yakın ise araştırmaya katılan öğretmenlerin madde ile olumlu oldukları, 1'e yakın ise öğretmenlerin madde ile olumsuz oldukları anlamındadır.

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretmenlerin vermiş oldukları yanıtlar

doğrultusunda ortaya çıkan puan değerleri yüzdeler halinde ortaya konacaktır. Ayrıca her maddeye ait puan ortalaması da hesaplamaya katılarak ortalama değer hakkında daha net bilgi edinilmesine katkı sağlanmış olacaktır.

Bu bulgular tablolarla gösterilecektir. Her maddeye ait bulgu 0–5 değer ölçeği doğrultusunda değerlendirmeye alınarak araştırmaya katılan öğretmenlerin maddeler hakkındaki düşünceleri karşılaştırılacaktır. Anket maddelerine öğretmenlerin 5 seçenekten birini işaretlemeleri istenmiştir. Hiç katılmıyorum 1, katılmıyorum 2, kısmen katılıyorum 3, katılıyorum 4, tamamen katılıyorum 5 puan olarak belirlenmiştir.

Bu bulguların sonucuna göre 5. bölümde tartışma yapılarak 9. sınıf coğrafya ders kitaplarının durumu diğer araştırma sonuçlarıyla karşılaştırılacak ve problem durumu net bir şekilde ortaya konmuş olacaktır.

1. “İçerik, kazanım alanlarına göre düzenlenmiştir” maddesine ilişkin görüşler incelendiğinde ‘kısmen katılıyorum’ %53,4 olarak görülmektedir.
2. “Kitapta, öğrenme alanlarının ağırlığı, programdaki ağırlıklarına uygundur” maddesine ilişkin görüşlere baktığımızda ‘kısmen katılıyorum’ % 41,4 olarak görülmektedir.
3. “Öğrenme ilkelerine uygun bir düzenlemeye gidilmiştir” maddesine yönelik öğretmen görüşlerine baktığımızda kısmen katılıyorum % 42,1, katılıyorum % 38,6 olarak görülmektedir.
4. “İlişkili olduğu alan ve derslerle bağlantısı kurulmuştur” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum % 40,4, katılıyorum % 33,3 olarak görülmektedir.
5. “Konuları açıklamak için yeterince örnek verilmiştir” maddesine verilen yanıtlarda ‘katılmıyorum’ % 43,9 gibi bir oran teşkil etmektedir.
6. “İçerik öğrenciyi daha çok öğrenmeye, araştırmaya, başka kaynaklara başvurmaya teşvik edecek şekilde düzenlenmiştir” maddesine verilen yanıtlarda kısmen katılıyorum % 29,8, katılıyorum % 33,3 olarak görünmektedir.
7. “Öğrenme alanlarının sonunda özetler mevcuttur” maddesine verilen yanıtlarda sırasıyla kesinlikle katılmıyorum % 24,6, katılmıyorum % 43,9, kısmen katılıyorum % 22,8 gibi oranlarla karşılaşmaktayız.
8. “Kitap içindeki bilgiler günceldir” maddesine ilişkin dağılım incelendiğinde kısmen katılıyorum % 29,8 katılıyorum % 45,6 gibi bir oranla karşımıza çıkmaktadır.
9. “Yapılan özetler metinde verilmek istenen bilgileri yansıtıyor” maddesine bakıldığında katılmıyorum % 29,8, kısmen katılıyorum % 36,8 olarak görülmektedir.

Tablo 7. Öğretmenlerin ‘Ders Kitabının Eğitim Durumu’ Alt Problemine Ait Görüşlerinin Betimsel Analizi

Eğitim Durumu	%	1	2	3	4	5	\bar{X}
10. Fiziki ve beşeri olayları açıklayabilmek için yardımcı bilimlerin araştırmalarının sonuçlarından yararlanılmıştır.	%	2	17,5	45,6	28,1	1,8	3,00
11. Çeşitli coğrafi olayların sunumunda sebep ve sonuç ilişkisi göz önünde bulundurulmuştur.	%	8,8	12,3	42,1	35,1	1,8	3,08
12. Coğrafi olayların sunumunda analiz ve sentez yöntemlerinin kullanımı göz önünde bulundurulmuştur.	%	8,8	21,1	47,4	20,9	1,8	2,85
13. Harita, resim, istatistik, grafik ve diyagramları yorumlama becerisi kazandırıyor.	%	8,8	19,3	33,3	36,8	1,8	3,03
14. Öğrencilerin, milli servet kaynaklarımızı korumanın gereğine inanmış ve bu yolla alışkanlıklar kazanmış vatandaşlar olarak yetişmelerini sağlayacak ifadeler yer verilmiştir.	%	10,5	35,1	17,5	35,1	1,8	2,82
15. Konuları destekleyecek yeterli görsel araçlara yer verilmiştir.	%	5,3	26,3	31,6	33,3	3,5	3,03
16. Konular mümkün olduğunca hayatla bağlantılı olarak işlenmiştir.	%	5,3	35,1	38,6	19,3	1,8	2,77
17. Görsel araçların baskıları açık, net, estetik ve anlaşılırdır.	%	21,1	28,1	26,3	21,1	3,5	2,57
18. Veri düzenleyiciler, basit, açık ve anlaşılırdır.	%	14,0	19,3	40,4	26,3	0,0	2,78
19. Haritalar konuları açıklamak için yeterlidir.	%	15,8	24,6	36,8	17,5	5,3	2,71
20. Konular arasında ilişki kurmaya uygun düşecek, görsel ve yazılı anlatım ifadeleri kullanılmıştır.	%	12,3	19,3	50,9	17,5	0,0	2,73
21. Öğretim stratejileri, yöntem ve tekniklere uygun bir düzenlemeye gidilmiştir.	%	10,5	21,1	31,6	36,8	0,0	2,94
22. Öğrencileri bireysel çalışmaya yönlendirici etkinliklere yer verilmiştir.	%	10,5	15,8	28,1	42,1	3,5	3,12
23. Gezi, gözlem, inceleme ve araştırma çalışmalarına yer verilmiştir.	%	8,8	17,5	21,1	49,1	3,5	3,12
24. Açıklanması gerekli kelime ve terimleri belirten kapsamlı alfabetik bir sözlüğe yer verilmiştir.	%	28,1	29,8	26,3	14,0	1,8	2,31
Boyut Ortalaması							2,86

10. “Fiziki ve beşeri olayları açıklayabilmek için yardımcı bilimlerin araştırmalarının sonuçlarından yararlanılmıştır” maddesine ilişkin görüşlere bakıldığında ‘kısmen katılıyorum’ % 45,6 gibi bir oranla oldukça yüksek bir değer göstermektedir.
11. “Çeşitli coğrafi olayların sunumunda sebep ve sonuç ilişkisi göz önünde bulundurulmuştur” maddesine ilişkin görüşlere bakıldığında ‘kısmen katılıyorum’ % 42,1 katılıyorum % 35,1 gibi bir değerle oldukça yüksektir.
12. “Coğrafi olayların sunumunda analiz ve sentez yöntemlerinin kullanımı göz önünde bulundurulmuştur” maddesine ilişkin değerler bakıldığında ‘kısmen katılıyorum’ % 47,4 gibi yüksek bir değer göze çarpmaktadır.
13. “Harita, resim, istatistik, grafik ve diyagramları yorumlama becerisi kazandırıyor” maddesini incelediğimizde ‘kısmen katılıyorum’ % 33,3, katılıyorum % 36,8 gibi değerlerle karşılaşmaktayız.
14. “Öğrencilerin, milli servet kaynaklarımızı korumanın gereğine inanmış ve bu yolla alışkanlıklar kazanmış vatandaşlar olarak yetişmelerini sağlayacak ifadelere yer verilmiştir” maddesini incelediğimizde katılmıyorum % 35,1, katılıyorum % 35,1 olarak görünmektedir.
15. “Konuları destekleyecek yeterli görsel araçlara yer verilmiştir” maddesine ilişkin görüşlerde katılmıyorum %26,3, ‘kısmen katılıyorum’ % 31,6, katılıyorum % 33,3 olarak görünmektedir.
16. “Konular mümkün olduğunca hayatta bağlantılı olarak işlenmiştir” maddesine ilişkin görüşlerde katılmıyorum % 35,1, kısmen katılıyorum % 38,6, katılıyorum % 19,3 olarak karşımıza çıkmaktadır.
17. “Görsel araçların (Harita, fotoğraf, tablo, şekil, şema vb.) baskıları açık, net, estetik ve anlaşılabilir” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum %26,3, katılıyorum %21,1 olarak görülmektedir.
18. “Veri düzenleyiciler, basit, açık ve anlaşılabilir” maddesine ilişkin görüşlerde ‘kısmen katılıyorum’ % 40,4 gibi bir oranla oldukça yüksektir. Ayrıca katılıyorum oranının %26,3 olarak gerçekleştiği görülmektedir.
19. “Haritalar konuları açıklamak için yeterlidir” maddesine ilişkin görüşlerde ‘kısmen katılıyorum’ % 36,8 gibi bir oranla karşımıza çıkmaktadır.
20. “Konular arasında ilişki kurmaya uygun düşecek, görsel ve yazılı anlatım ifadeleri kullanılmıştır” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum % 50,9 olarak görünmektedir.
21. “Öğretim stratejileri, yöntem ve tekniklere uygun bir düzenlemeye gidilmiştir” maddesine ilişkin görüşlerde katılanların oranı %36,8 dir.

22. “Öğrencileri bireysel çalışmaya yönlendirici etkinliklere yer verilmiştir” maddesine ilişkin görüşlerde katılıyorum % 42,1 olarak görülmektedir.
23. “Gezi, gözlem, inceleme ve araştırma çalışmalarına yer verilmiştir” maddesine ilişkin görüşlerde katılanların oranı % 49,1 olarak tespit edilmiştir.
24. “Açıklanması gerekli kelime ve terimleri belirten kapsamlı alfabetik bir sözlüğe yer verilmiştir” maddesine ilişkin görüşlerde kesinlikle katılmıyorum % 28,1 katılmıyorum % 29,8 kısmen katılıyorum % 26,3 olarak görülmektedir.

Tablo 8. Öğretmenlerin ‘Sınama Durumu’ Alt Problemine Ait Görüşlerinin Betimsel Analizi

Sınama Durumu	%	1	2	3	4	5	\bar{X}
25. Hazırlık soruları, ön bilgilerin gözden geçirilmesi ve yeni öğrenmelere ilgi çekici merak uyandırıcı niteliktedir.	%	15,8	19,3	36,8	22,8	5,3	2,82
26. Hazırlık soru ve çalışmaları eleştirel düşünmeye taşıyıcı niteliktedir	%	14,0	17,5	43,9	24,6	0,0	2,78
27. Hazırlık ve değerlendirme soruları gözlenebilir-ölçülebilir davranışları içermektedir.	%	12,3	19,3	38,6	26,3	3,5	2,89
28. Ara değerlendirme sorularına yer verilmiştir.	%	7,0	15,8	42,1	35,1	0,0	3,05
29. Her öğrenme alanında sunulan bilgiler birbirini tamamlayıcıdır.	%	7,0	19,3	38,6	35,1	0,0	3,01
30. Coğrafya öğretiminin amaçlarına uygun olarak düşündürücü, araştırıcı, sebep ve sonuçlar arasında ilişkiye dikkat çekici sorulara yer verilmiştir.	%	8,8	17,5	40,4	33,3	0,0	2,98
31. Değerlendirme sorularının kapsam geçerliği vardır.	%	10,5	10,5	31,6	42,1	5,3	3,21
Boyut Ortalaması							2,96

25. “Hazırlık soruları, ön bilgilerin gözden geçirilmesi ve yeni öğrenmelere ilgi çekici merak uyandırıcı niteliktedir” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum % 36,8 olarak görülmektedir.
26. “Hazırlık soru ve çalışmaları eleştirel düşünmeye taşıyıcı niteliktedir” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum % 43,9 olarak görülmektedir
27. “Hazırlık ve değerlendirme soruları gözlenebilir-ölçülebilir davranışları içermektedir” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum % 38,6 olarak görülmektedir.

28. “Ara değerlendirme sorularına yer verilmiştir” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum % 42,1 katılıyorum % 35,1 olarak karşımıza çıkmaktadır.
29. “Her öğrenme alanında sunulan bilgiler birbirini tamamlayıcıdır” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum % 38,6, katılıyorum % 35,1 olarak görülmektedir.
30. “Coğrafya öğretiminin amaçlarına uygun olarak düşündürücü, araştırmacı, sebep ve sonuçlar arasında ilişkiye dikkat çekici sorulara yer verilmiştir” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum % 40,4, katılıyorum % 33,3 olarak görülmektedir.
31. “Değerlendirme sorularının kapsam geçerliği vardır” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum % 31,6, katılıyorum % 42,1 olarak görülmektedir.

Tablo 9. Öğretmenlerin ‘Bilimsel İçerik’ Alt Problemine Ait Görüşlerinin Betimsel Analizi

Bilimsel İçerik	%	1	2	3	4	5	\bar{X}
32. Bilgilerin geçerliliği yüksektir	%	5,3	19,3	26,3	43,9	5,3	3,24
33.Çok boyutlu bir anlatım sergilenebilmiştir.	%	7,0	35,1	33,3	24,6	0,0	2,75
34.Ābartılardan uzak, gerçekçi bir anlatım seçilebilmiştir.	%	10,5	26,3	29,8	28,1	5,3	2,91
35.Kavramların tam ve doğru olarak öğrenilmesini sağlayacak açıklama ve örneklere yer verilmiştir.	%	21,1	24,6	36,8	15,8	1,8	2,52
36.Konular ve ele alınan bilgiler arasında ilişkilendirme yapılabilmektedir.	%	14,0	26,3	35,1	21,1	3,5	2,73
37.Öğrenme alanlarının sonlarında konuları toparlayıcı özetler vardır.	%	28,1	29,8	17,5	24,6	0,0	2,38
Boyut Ortalaması							2,76

32. “Bilgilerin geçerliliği yüksektir” maddesine ilişkin görüşlerde katılıyorum % 43,9 olarak yüksek bir oranla karşımıza çıkmaktadır.
33. “Çok boyutlu bir anlatım sergilenebilmiştir” maddesine ilişkin görüşlerde katılmıyorum %35,1, kısmen katılıyorum % 33,3, katılıyorum % 24,6 olarak görülmektedir.
34. ‘Ābartılardan uzak, gerçekçi bir anlatım seçilebilmiştir.’ maddesine ilişkin görüşlerde katılmıyorum % 26,3, kısmen katılıyorum % 29,8, katılıyorum % 28,1 olarak görülmektedir.
35. “Kavramların tam ve doğru olarak öğrenilmesini sağlayacak açıklama ve örneklere yer verilmiştir” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum % 36,8 olarak görülmektedir.

36. “Konular ve ele alınan bilgiler arasında ilişkilendirme yapılabilmektedir” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum % 35,1 olarak görülmektedir.
37. “Öğrenme alanlarının sonlarında konuları toparlayıcı özetler vardır” maddesine ilişkin görüşlerde kesinlikle katılmıyorum %28,1, katılmıyorum % 29,8 olarak görülmektedir.

Tablo 10. Öğretmenlerin ‘Dil Ve Anlatım’ Alt Problemine Ait Görüşlerinin Betimsel Analizi

Dil ve Anlatım	%	1	2	3	4	5	\bar{X}
38.Yazım kurallarına uyulmuştur	%	8,8	10,5	19,3	56,1	5,3	3,38
39.Konu alanı ile ilgili kavramlar doğru kullanılmıştır.	%	10,5	7,0	28,1	50,9	3,5	3,29
40.Sözcükler, anlatımı güçlü kılacak şekilde çeşitlendirilmiştir	%	7,0	28,1	28,1	35,1	1,8	2,96
41.Cümlede kullanılan sözcük sayısının öğrenci seviyesine uygun olmasına özen gösterilmiştir.	%	5,3	8,8	36,8	47,4	1,8	3,31
42. Akıcılığı, duruluğu sağlayacak, kanonik (kısa ve özlü, gereksiz sözcüklerden arınık) bir anlatım seçilmiştir	%	7,0	22,8	21,1	42,1	7,0	3,19
43. Paragraflar kendi içinde, giriş-gelişme-sonuç ilişkisi kurabilecek şekilde ve sırada oluşturulmuştur.	%	10,5	24,6	36,8	26,3	1,8	2,84
44. Paragraflar arasında giriş-gelişme-sonuç ilişkisi kurabilecek bağlantılar kurulabilmiştir	%	12,3	22,8	36,8	26,3	1,8	2,82
45.Konu alanlarına; konu alanı içindeki bilgi türlerine; davranış düzeylerine göre; uygun anlatım biçimleri seçilebilmiştir.	%	12,3	15,8	40,4	31,6	0,0	2,91
Boyut Ortalaması							3,09

38. “Yazım kurallarına uyulmuştur” maddesine ilişkin görüşlerde katılıyorum %56,1 olarak görülmektedir.
39. “Konu alanı ile ilgili kavramlar doğru kullanılmıştır” maddesine ilişkin görüşlerde katılıyorum % 50,9 olarak görülmektedir.
40. “Sözcükler, anlatımı güçlü kılacak şekilde çeşitlendirilmiştir” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum % 28,1, katılıyorum % 35,1 olarak görülmektedir.
41. “Cümlede kullanılan sözcük sayısının öğrenci seviyesine uygun olmasına özen gösterilmiştir” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılanların oranı % 36,8 katılanların oranı % 47,4 olarak görülmektedir.
42. “Akıcılığı, duruluğu sağlayacak, kanonik (kısa ve özlü, gereksiz sözcükler-

den arınık) bir anlatım seçilmiştir” maddesine ilişkin görüşlerde katılanların oranı % 42,1 olarak görülmektedir.

43. “Paragraflar kendi içinde, giriş-gelişme-sonuç ilişkisi kurabilecek şekilde ve sırada oluşturulmuştur” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum % 36,8 olarak görülmektedir.
44. Paragraflar arasında giriş-gelişme-sonuç ilişkisi kurabilecek bağlantılar kurulabilmiştir, maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum % 36,8 olarak görülmektedir.
45. “Konu alanlarına; konu alanı içindeki bilgi türlerine; davranış düzeylerine göre; uygun anlatım biçimleri seçilebilmiştir” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum oranı 40,4 katılanların oranı 31,6 olarak görülmektedir.

Tablo 11.Öğretmenlerin ‘Tasarım’ Alt Problemine Ait Görüşlerinin Betimsel Analizi

Tasarım	%	1	2	3	4	5	\bar{X}
46. Kitapta, resim ve yazılarda kullanılan renkler dikkat çekme, ilgiyi odaklama, zıtlık oluşturma amaçlarına hizmet edecek şekilde kullanılabilmiştir	%	14,0	22,8	29,8	33,3	0,00	2,82
47. Çeşitli şekiller bir araya getirilerek ve belli bir formda verilerek anlamlı kompozisyonlar oluşturulabilmiştir	%	14,0	24,6	29,8	29,8	1,8	2,80
48. Sayfadaki dolu ve boş alanlar uygun olarak düzenlenmiştir.	%	10,5	22,8	26,3	31,6	8,8	3,05
49. Kitapta kullanılan tasarım öğeleri arasında bütünlük sağlanabilmiştir.	%	8,8	28,1	24,6	31,6	7,0	3,00
50. Görsel araçların yerleşmesinde sayfa düzene dikkat edilmiştir.	%	7,0	28,1	28,1	29,8	7,0	3,01
Boyut Ortalaması							2,94

46. “Kitapta, resim ve yazılarda kullanılan renkler dikkat çekme, ilgiyi odaklama, zıtlık oluşturma amaçlarına hizmet edecek şekilde kullanılabilmiştir” maddesine ilişkin görüşlerde katılanların oranı %33,3, kısmen katılıyorum oranı % 29,8 olarak görülmektedir.
47. “Çeşitli şekiller bir araya getirilerek ve belli bir formda verilerek anlamlı kompozisyonlar oluşturulabilmiştir” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum % 29,8, katılıyorum % 29,8 olarak görülmektedir.

48. “Sayfadaki dolu ve boş alanlar uygun olarak düzenlenmiştir” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum % 26,3 katılıyorum % 31,6 olarak görülmektedir.
49. “Kitapta kullanılan tasarım öğeleri arasında bütünlük sağlanabilmiştir” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum % 24,6, katılıyorum % 31,6 olarak görülmektedir.
50. “Görsel araçların yerleşmesinde sayfa düzene dikkat edilmiştir” maddesine ilişkin görüşlerde katılmıyorum, katılıyorum ve kararsızım birbirine yakın bir değerdedir

Tablo 12. Öğretmenlerin ‘Fiziksel Yapı Ve Bölümler’ Alt Problemine Ait Görüşlerinin Betimsel Analizi

Fiziksel Yapı ve Bölümler	%	1	2	3	4	5	\bar{X}
51. Kapak kartonu kalın, kolay kırılmayan, üzerine yapılan baskının canlılığını koruyabilen özelliكتedir.	%	24,6	24,6	8,8	42,1	0,0	2,68
52. Kitabın kapağı çekiciliğe sahiptir	%	19,3	21,1	35,1	24,6	0,0	2,64
53. Kapak kitabın içeriği hakkında mesaj verebilecek düzendedir.	%	7,0	21,1	28,1	36,8	7,0	3,15
54. Kitabın kimlik bilgileri ve destekleyici resim, şekil vb. uygun biçimde düzenlenmiştir.	%	10,5	21,1	40,4	26,3	1,8	2,87
55. Baskı Kalitesi yüksek, baskı net ve temizdir.	%	17,5	29,8	31,6	19,3	1,8	2,57
56. Sayfa düzeni uygun şekilde kurulmuştur.	%	14,0	15,8	31,6	36,8	1,8	2,96
57. Kitapta Sayfa Ve Bölümler uygun şekilde ve eksiksiz yerleştirilmiştir.	%	8,8	14,0	21,1	52,6	3,5	3,28
58. Kitabı destekleyecek “Yardımcı Materyaller” bulunmaktadır.	%	43,9	31,6	12,3	10,5	1,8	1,94
Boyut Ortalaması							2,72

51. “Kapak kartonu kalın, kolay kırılmayan, üzerine yapılan baskının canlılığını koruyabilen özelliكتedir” maddesine ilişkin görüşlerde katılanların oranları % 42,1 olarak görülmektedir.
52. “Kitabın kapağı çekiciliğe sahiptir” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum % 35,1, katılıyorum % 24,6 olarak görülmektedir.
53. “Kapak kitabın içeriği hakkında mesaj verebilecek düzendedir” maddesine

ilişkin görüşlerde katılanların oranı % 36,8 olarak görülmektedir.

54. “Kitabın kimlik bilgileri ve destekleyici resim, şekil vb. uygun biçimde düzenlenmiştir” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum % 40,4 olarak görülmektedir.
55. “Baskı kalitesi yüksek, baskı net ve temizdir” maddesine ilişkin görüşlerde katılmayan % 29,8, kısmen katılıyorum % 31,6 olarak görülmektedir.
56. “Sayfa düzeni uygun şekilde kurulmuştur” maddesine ilişkin görüşlerde katılanlar % 36,8, kısmen katılıyorum % 31,6 olarak görülmektedir.
57. “Kitapta sayfa ve bölümler uygun şekilde ve eksiksiz yerleştirilmiştir” maddesine ilişkin görüşlerde katılıyorum % 52,6 gibi yüksek bir değer göstermektedir.
58. “Kitabı destekleyecek yardımcı materyaller bulunmaktadır” maddesine ilişkin görüşlerde kesinlikle katılmıyorum % 43,9, katılmıyorum % 31,6 olarak görülmektedir.

Tablo 13. ‘Öğretmen Tutumları’ Alt Problemine Ait Görüşlerin Betimsel Analizi

Öğretmen Tutumları	%	1	2	3	4	5	\bar{X}
59. Şu an okuduğumuz ders kitabı, dersin öğretimi açısından yeterlidir.	%	29,8	28,1	33,3	8,8	0,0	2,21
60. Öğretmenlerin ders kitabı inceleme konusunda bilgilendirilmeleri gerekir.	%	7,0	7,0	15,8	35,1	35,1	3,84
61. Ders kitabı öğrencilerin ilgisini çekecek, onlara Coğrafya dersini sevdirecek niteliktedir.	%	12,3	40,4	28,6	7,0	1,8	2,45
62. Ders kitabının kalitesi ders başarısına etki eder niteliktedir.	%	14,0	28,1	28,1	17,5	12,3	2,85
63. Ders kitaplarından derse hazırlanırken faydalaniyorum.	%	12,3	28,1	33,3	24,6	1,8	2,75
64. Öğrencileri ders kitabı dışındaki kaynaklara yönlendiriyorum.	%	12,3	17,5	35,1	35,1	0,0	3,80
65. Müfredat ağır olduğundan konuları yetiştirmekte zorlanıyorum.	%	8,8	5,3	19,3	38,6	28,1	3,71

Boyut Ortalaması 3,09

59. “Şu an okuduğumuz ders kitabı, dersin öğretimi açısından yeterlidir” maddesine ilişkin görüşlerde kesinlikle katılmıyorum % 29,8, katılmıyorum % 28,1 olarak görülmektedir.
60. “Öğretmenlerin ders kitabı inceleme konusunda bilgilendirilmeleri gerekir” maddesine ilişkin görüşlerde katılıyorum %35,1, kesinlikle katılıyorum %35,1 olarak görülmektedir.

61. “Ders kitabı öğrencilerin ilgisini çekecek, onlara Coğrafya dersini sevdirecek niteliktedir” maddesine ilişkin görüşlerde katılmıyorum % 40,4 gibi yüksek bir oran göze çarpmaktadır olarak görülmektedir.
62. “Ders kitabının kalitesi ders başarısına etki eder niteliktedir” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum 28,1, katılıyorum %17,5, kesinlikle katılıyorum % 12,3 olarak görülmektedir.
63. “Ders kitaplarından derse hazırlanırken faydalaniyorum” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum % 33,3, katılıyorum 24,6, kesinlikle katılıyorum 1,8 olarak görülmektedir.
64. “Öğrencileri ders kitabı dışındaki kaynaklara yönlendiriyorum” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum % 35,1, katılıyorum % 35,1 olarak görülmektedir.
65. “Müfredat ağır olduğundan konuları yetiştirmekte zorlanıyorum” maddesine ilişkin görüşlerde kısmen katılıyorum % 19,3, katılıyorum % 38,6, kesinlikle katılıyorum % 28,1 olarak görülmektedir.

3. Sonuçlar

Coğrafya öğretmenlerinin 9.sınıf Coğrafya ders kitaplarının niteliğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmanın ortaya koyduğu bulgular ışığında aşağıdaki genel sonuçlara varılmıştır.

Araştırmanın sonucunda elde edilen bilgilere göre, öğretmenler ders kitaplarının bazı nitelikleri hakkında olumsuz düşüncelere sahip olduğu söylenebilir; Öğretmenler öğrenme alanlarının sonunda özetlerin mevcut olmadığı, kelime ve terimleri belirten kapsamlı alfabetik bir sözlüğe yer verilmediği, kitabı destekleyecek yardımcı materyallerin bulunmadığını ifade etmişlerdir.

Her bir madde için tek tek sonuç yazılmasına bulgular bölümünden sonuçların daha net bir şekilde görülmesinden dolayı gerek duyulmamıştır. Bu bölümde incelenen ders kitabıyla ilgili olarak genel bir değerlendirme yapılacaktır.

Araştırmamıza konu olan 9.sınıf coğrafya ders kitabına ait anket sonuçlarından en çok tekrar eden maddelere ait bulgular doğrultusunda aşağıdaki genel sonuçlara ulaşılmıştır

Kazanım İçerik İlişkisi

1. Konuları açıklamak için yeterince örnek verilmemiştir.

Eğitim Durumu

1. Görsel araçların (Harita, fotoğraf, tablo, şekil, şema vb.) baskıları açık, net, estetik ve anlaşılır değildir.

2. Veri düzenleyiciler, basit, açık ve anlaşılır değildir.
3. Haritalar konuları açıklamak için yeterli değildir.
4. Konular arasında ilişki kurmaya uygun düşecek, görsel ve yazılı anlatım ifadeleri kullanılmamıştır.

Sınama Durumu

1. Hazırlık soru ve çalışmaları eleştirel düşünmeye taşıyıcı nitelikte değildir, ara değerlendirme sorularına yer verilmemiştir
2. Hazırlık ve değerlendirme soruları gözlenebilir-ölçülebilir davranışları içermemektedir.

Bilimsel İçerik

1. Ara değerlendirme sorularına yer verilmemiştir.
2. Kavramların tam ve doğru olarak öğrenilmesini sağlayacak açıklama ve örnekleme yer verilmemiştir.
3. Konular ve ele alınan bilgiler arasında ilişkilendirme yapılmamıştır.

Dil ve Anlatım

1. Paragraflar kendi içinde, giriş-gelişme-sonuç ilişkisi kurabilecek şekilde ve sırada oluşturulmamıştır.
2. Paragraflar arasında giriş-gelişme-sonuç ilişkisi kurabilecek bağlantılar kurulmamıştır.

Tasarım

1. Kitapta, resim ve yazılarda kullanılan renkler dikkat çekme, ilgiyi odaklama, zıtlık oluşturma amaçlarına hizmet edecek şekilde kullanılmamıştır.
2. Çeşitli şekiller bir araya getirilerek ve belli bir formda verilerek anlamlı kompozisyonlar oluşturulamamıştır.

Fiziksel Yapı Ve Bölümler

1. Kitabın kapağı çekiciliğe sahiptir. Buna karşın baskı kalitesi yüksek, baskı net ve temiz değildir.

Öğretmen Tutumları

1. Şu an okutulan ders kitabı, dersin öğretimi açısından yeterli değildir.
2. Ders kitabı öğrencilerin ilgisini çekecek, onlara Coğrafya dersini sevdirecek nitelikte değildir.

3. Ders kitabının kalitesi ders başarısına etki eder nitelikte değildir.
4. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu ders kitaplarından derse hazırlanırken faydalanamamaktadır.
5. Öğretmenler öğrencileri ders kitaplarını yetersiz bulduğundan diğer kaynaklara yönlendirebiliyor.
6. Öğretmenler program ağır olduğundan konuları yetiştirmekte zorlanıyor.

4. Öneriler

Coğrafya Öğretmenleri İçin Öneriler

Yukarıda kısaca özetlenen bulgular çerçevesinde coğrafya öğretmenlerine katkı sağlayacağı düşünülen şu önerilere yer verilmiştir.

- Öğrenciye bilgi aktarımda sistemli olmalı,
- Alanında yeterli ve araştırmacı olmalı,
- Kitap seçiminde uzmanlık eğitimi hususunda Milli Eğitim Müdürlüklerine teklifler sunmalı,
- Ders kitabı yanında yardımcı kaynaklardan yararlanmalı,
- Teknolojik gelişmeleri imkânı ölçüsünde yakından izlemeli,
- Coğrafya öğretmenleri, ders kitaplarında verilen bilgilerde her zaman “acaba” sorusunu sormalı, bilgilerin doğruluğu konusunda öğrencileri uyararak onları araştırmaya teşvik etmeli,
- Coğrafya öğretmenleri, farklı kaynakları imkânları ölçüsünde kullanmalı, dersi zenginleştirmeli, farklı bakış açılarını öğrenciye göstererek, öğrenciyi düşünmeye sevk etmelidir. Ders kitabında rastladığı hataları, öğrencilere bildirmeli, onların yanlış bilgi edinmesini önlemelidir.

Ders Kitabı Yazarları ve Yayınevleri İçin Öneriler

Yukarıda kısaca özetlenen bulgular çerçevesinde ders kitabı yazarlarına ve yayınevlerine katkı sağlayacağı düşünülen şu önerilere yer verilmiştir.

- Taşımada kolaylık, dayanıklılık gibi önemli ayrıntılara dikkat edilerek kitaplar basılmalı,
- Öğrencinin ilgisini çekecek görsel öğelere, merak uyandırıcı çalışmalara yer verilmeli,

- Bilgi hataları, basım ve imlâ hataları yapmamaya özen gösterilmelidir.
- Ders kitabının kapağı, kitabın albenisini oluşturur, dolayısıyla kitap öğrencinin ilgisini çekecek şekilde düzenlenmeli, kaliteli malzemenle imal edilmiştir.
- Ders kitaplarını belirlenen program çerçevesinde, öğrencilerin anlayabileceği şekilde hazırlamalı ve en iyisini onların istifadesine sunmalıdır.
- Dil ve anlatım yönüyle, öğrencinin düzeyine uygun olmasına dikkat edilmelidir.
- Ders kitabı yanında, kitabın türüne göre CD'ler hazırlayarak bir albeni oluşturmalı,
- M.E. Bakanlığı ile işbirliği içerisinde olarak ders kitabı seçiminde öğretmenlere seminerler verilmesini teşvik etmeli.

TTKB'na Öneriler

Yukarıda kısaca özetlenen bulgular çerçevesinde MEB'e katkı sağlayacağı düşünülen şu önerilere yer verilmiştir.

- Ders kitapları seçiminde uzmanların yanı sıra kitapların asıl muhatabı olan öğretmenlerin de fikirleri dikkate alınmalı,
- Öğretmenler kitap yazımı hususunda teşvik edilmeli,
- Ders kitaplarının güncelleştirilmesine dikkat edilmeli,
- Öğretmenler ders kitabı inceleme konusunda seminerlerle bilgilendirilmeli,
- Seminerler konusunda yaynevleri ve üniversitelerle iletişim kurularak, öğretmenler yetiştirilmeli,
- Ders kitabı seçimi komisyon tarafından yapılmalı,
- Kitabı destekleyecek “Yardımcı Materyaller” bulunmalıdır. Bir öğretmen kitabı bulunmalıdır (12,13).
- Coğrafya derslerinin haftalık saatlerinde arttırma yapılarak, konuların sıkıştırılmadan, farklı etkinliklerin de yapılmasına fırsat verilerek, dersin işlenişinde öğrenci aktif hale getirebilir (14),
- Coğrafya dersi, ÖSS sistemi ile ilişkilendirildiği için öğrenci tarafından soru oranına göre değerlendirilmekte ve ders, amaçları çerçevesinde işlenememektedir. Bu sebeple ders kitapları yeniden yapılandırılabilir.

5. Yararlanılan Kaynaklar

1. Soong, B.C., Yager, R.E., The Inclusion of STS Material in the Most Frequently Used Secondary Science Textbook in the U.S. Journal of Research in Science Teaching, Vol.82, No.4,1993.
2. Ünal, S., Pideci, N., Lise Kimya Dersleri için Öğretim Materyalleri Geliştirme Çalışmaları' IV. Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu,Bildiri ve Poster Özetleri Kitabı, s.90, Ankara, 2000.
3. English, F.W.,Deciding What To Teach And Test' A Sage Publications Company, America. 1992
4. Demirel, Ö., Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı'' Pegem A Yayıncılık Ankara. 1999
5. Tekişik, H. H., Öğretmen Yetiştirme Sorunu ve Çözüm Yolları, Çağdaş Eğitim,Ankara,1994.
6. Kaptan, F., Fen Bilgisi Öğretimi, Anı Yayıncılık, Ankara. 1998
7. Ünal, S., Pideci, N., Lise Kimya Dersleri için Öğretim Materyalleri Geliştirme Çalışmaları' IV. Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu,Bildiri ve Poster Özetleri Kitabı, s.90, Ankara, 2000.
8. Resmi Gazete, Sayı, 22297
9. Özdamar, K., Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi'' Kaan Kitabevi, 5. baskı, Eskişehir, 2004.
10. Atılğan, H. (2006). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme.Ankara:Anı Yayınları.
11. http://members.comu.edu.tr/eyolcu/kitap_inceleme.doc
12. Ceyhan, E., Yiğit, B., Konu Alanı Ders Kitabı İncelenmesi, Ankara, Anı Yayıncılık,2005.
13. Uzunöz, A. ve Diğ., İlköğretim I. Kademe Öğretmenlerinin Yeni Ders Kitapları Hakkındaki Görüşleri'' Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi, (Yayına Kabul Edildi). Kastamonu, 2009.
14. Solmaz, F., Uzunöz A., Orta Öğretim Coğrafya Öğretmenleri ve Öğrencilerinin Coğrafya Öğretiminin Genel Amaçlarına Ulaşma Düzeyinin Belirlenmesi, Milli Eğitim Dergisi, Sayı:38, No.184, 2009.